

Eesti 2035

reformide seminar

„Tervis ja sotsiaalkaitse“

„Oskused ja tööturg“

15.10.2019

RIIGIKANTSELEI

RAHANDUSMINISTEERIUM

Eesti 20**35**

„Eesti 2035“ loomisest

Henry Kattago, strateegiadirektor
Riigikantselei

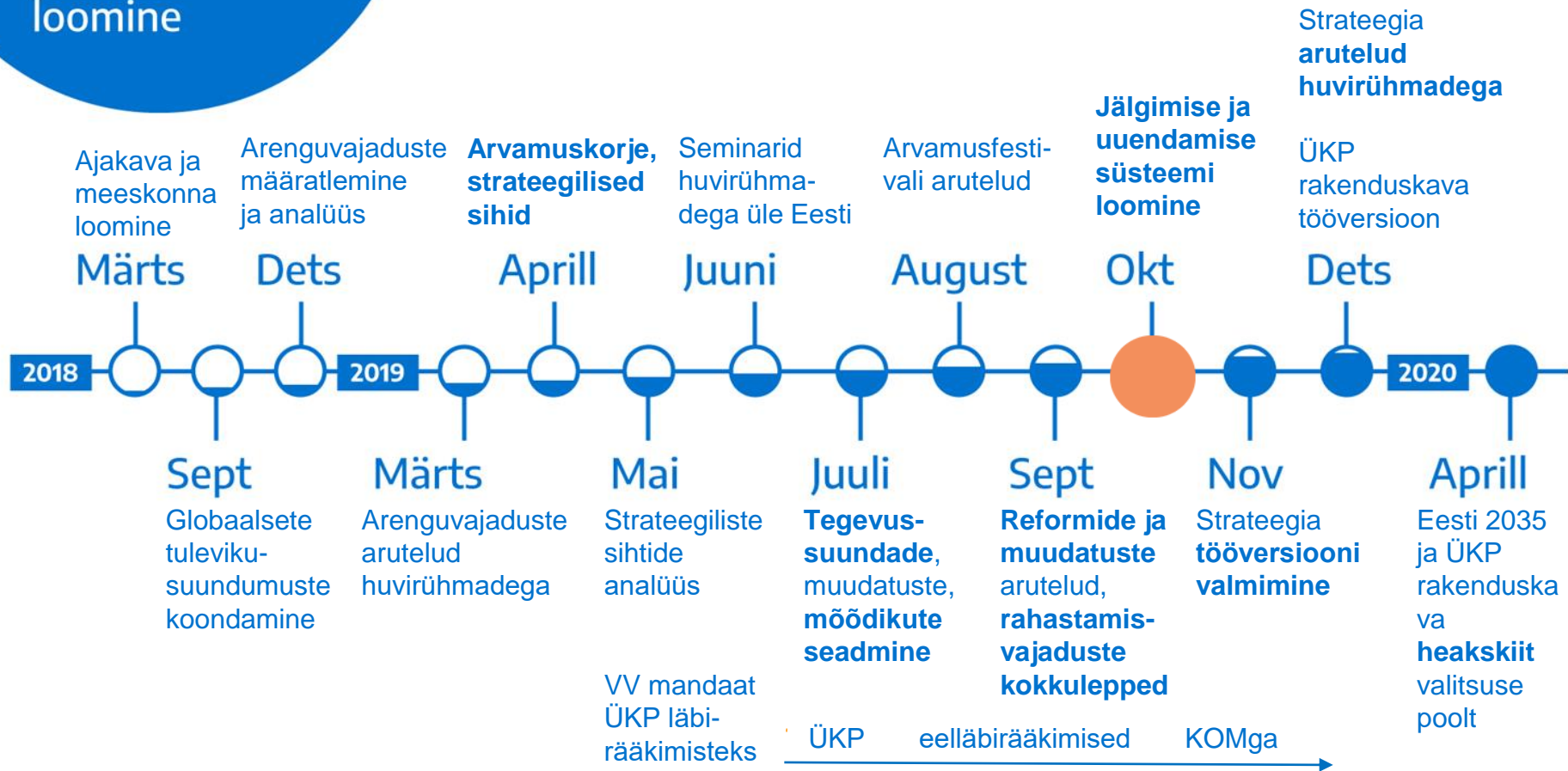
RIIGIKANTSELEI

RAHANDUSMINISTEERIUM

Eesti 20**35**

Strategia Eesti 2035 loomine

Mitmekesise **loodus-keskkonna** hoidmine

Julgeoleku ja turvalisuse tagamine

Ühiskondlike lõhede vähendamine

Edukas kohanemine **muutustega rahvastikus**

Eelduste loomine **targa ettevõtluse** kasvuks

Riigi tark juhtimine koostöös rahvaga

Ühiskonna vajadustele vastava **ruumi ja taristu** kujundamine

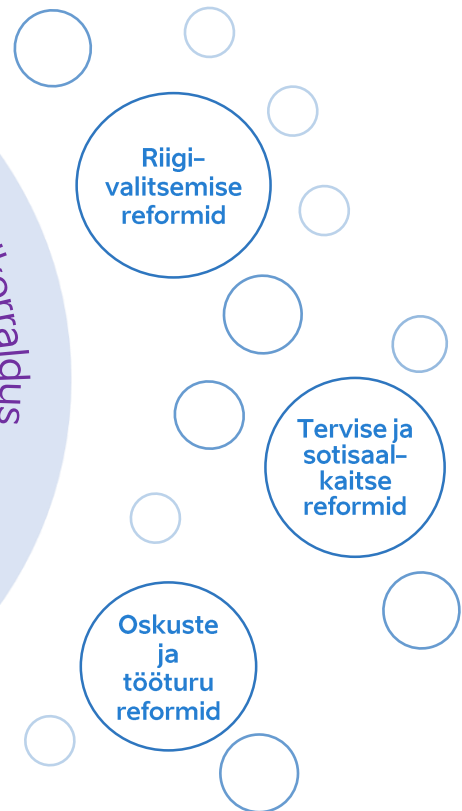
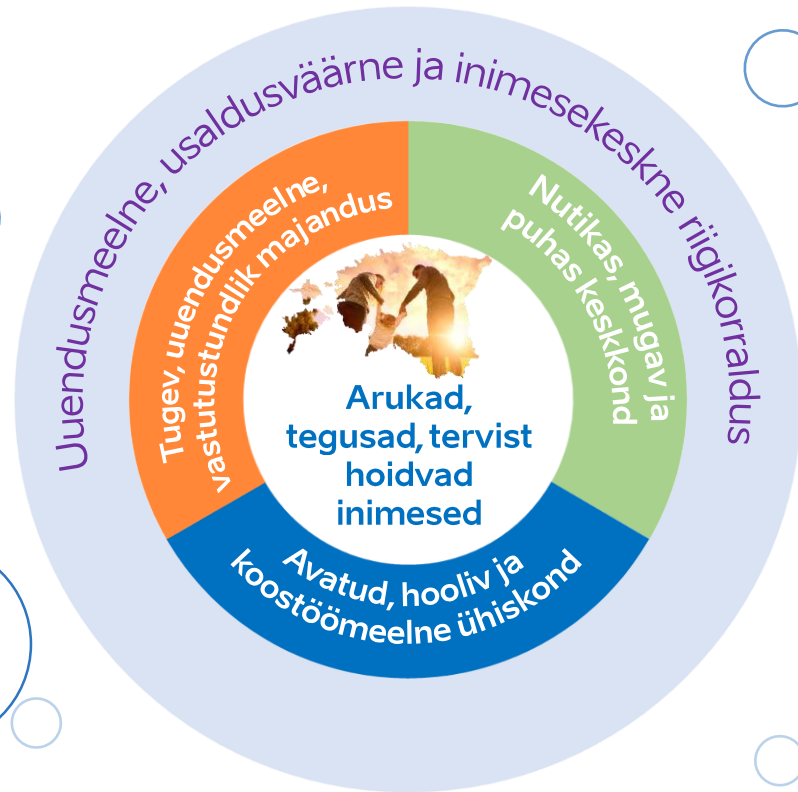
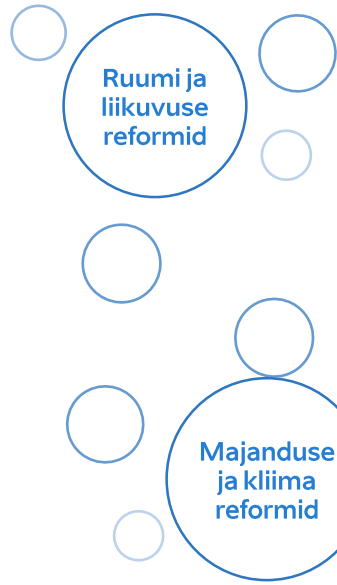
Paindlike ja inimeste vajadusi arvestavate **õppimisvõimaluste** loomine kogu eluea jooksul

Inimeste **tervise parandamine** ja tervena elatud eluea pikendamine

„Eesti 2035“ arenguvajadused

Eesti 2035

Demokraatlik ja turvaline riik, kus säilib eesti keel ja kultuur

Ülevaade strateegia plaanidest

Eili Lepik, strateegiadirektori
asetäitja
Riigikantselei

Magnus Urb, pikaajalise strateegilise
planeerimise juht
Rahandusministeerium

RIIGIKANTSELEI

RAHANDUSMINISTEERIUM

Eesti 20**35**

Kavas

„Eesti 2035” loomisest ja EL toetustest 2021-2027, Eili Lepik ja
Magnus Urb

Tulevikustsenaariumite ja reformide arutelu, Arenguseire Keskus

12:00–12:30 Lõuna

Reformivaldkondade „Tervis ja sotsiaalkaitse” ja „Oskused ja
tööturg” arutelu

14:15 Kokkuvõte päevast

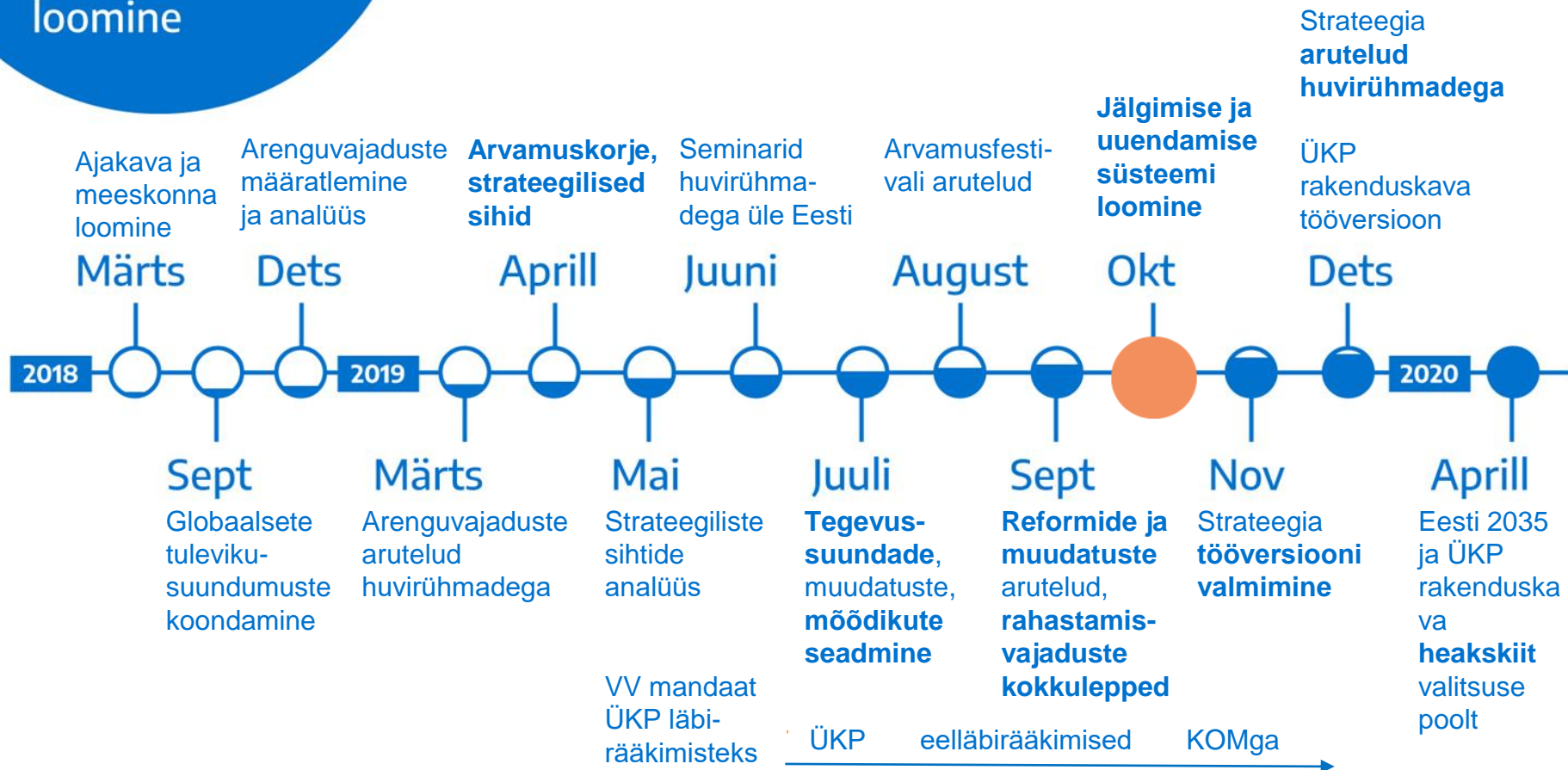
RIIGIKANTSELEI

RAHANDUSMINISTEERIUM

Eesti 20**35**

Strategia Eesti 2035 loomine

Strateegia „Eesti 2035” reformid

RIIGIKANTSELEI

RAHANDUSMINISTEERIUM

Eesti 20**35**

Oskuste ja tööturu reformide eesmärgid (eelnõu)

- Eesmärk 1: Eesti inimestel on teadmised, oskused ja hoiakud, mis võimaldavad eneseteostust ja isiklikku arengut
- Eesmärk 2: Eesti haridus- ja tööturupoliitika on paindlik, tulevikku vaatav ja rahvusvaheliselt konkurentsivõimeline
- Eesmärk 3: Eestis on piisavalt kvalifitseeritud tööjõudu, mis toetavad Eesti riigi ja majanduse edenemist

Oskuste ja tööturu reformid (eelnõu)

- Mitmekesised ja paindlikud õpiteed
- Formaalariduse kvaliteet
- Tööjõu pakkumise tagamine
- Valmisolek tuleviku tööks
- Kõrghariduse kvaliteet
- Talentide arendamine
- Ühiskonna ja tööturu vajadustele vastav rände- ja lõimumispoliitika

Tervise ja sotsiaalkaitse reformide eesmärgid (eelnõu)

- Eesmärk 1: Eesti inimesed on füüsiliselt ja vaimselt terved ning teevad tervishoidvaid, riske vähendavaid ning elu- ja looduskeskkonda hoidvaid käitumis- ja tarbimisvalikuid
- Eesmärk 2: Eestis on väärtustatud kõigi inimeste heaolu nende elukaare vältel ning on toetatud rahvastiku järelkasv
- Eesmärk 3: Eesti tervise-, töötervishoiu- ja sotsiaalkaitseüsteem on inimesekeskne ja pikaajaliselt jätkusuutlik

Tervise ja sotsiaalkaitse reformid (eelnõu)

- Terviseteadlikumad, elu säästvamad ja riskikäitumist vähendavad ning keskkonda hoidvad hoiakud ja käitumine
- Vaimse ja füüsilise vägivalla vähendamine, vaimset tervist toetav süsteem
- Töötervishoiu süsteemi kaasajastamine
- Inimesekesksed tervise- ja sotsiaalteenused
- Personaalmeditsiin
- Sotsiaalkaitse disaini ja kulumudelite uuendamine
- Erivajadustega inimeste heaolu, pikaajalise hoolduse süsteem
- Haiglavõrgu korrastamine ja meditsiinipersonali piisavus
- Laste, noorte ja vanemaealiste heaolu

Struktuurivahendid 2021-2027

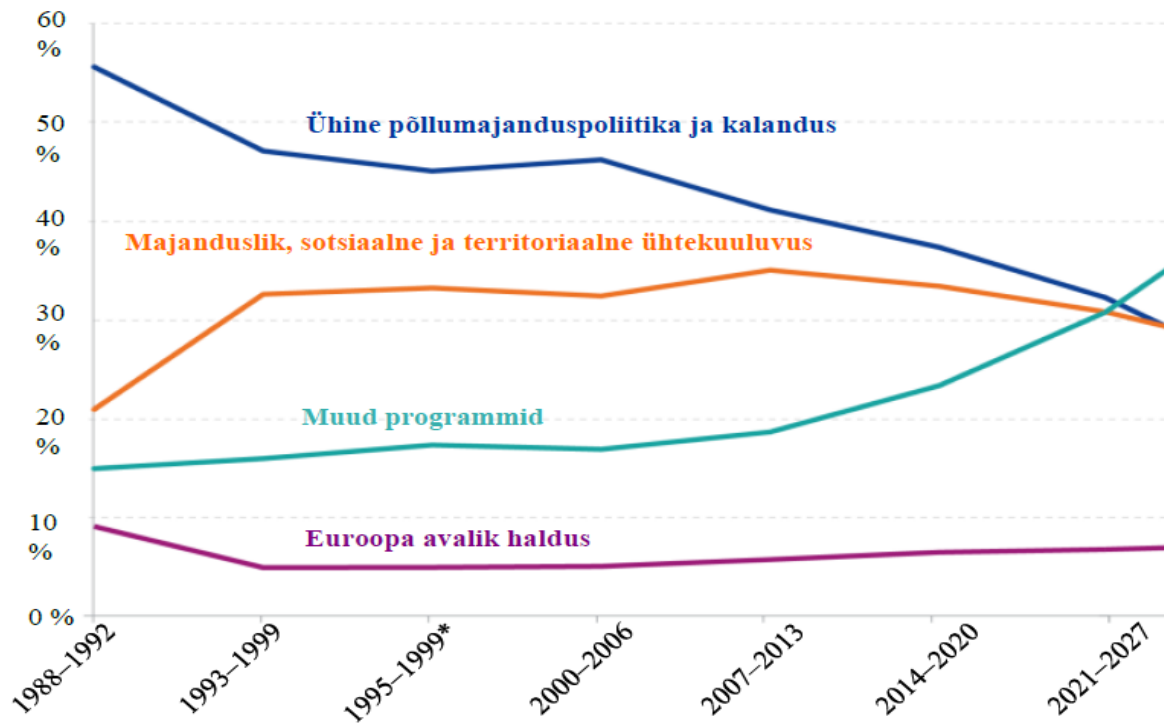
RIIGIKANTSELEI

RAHANDUSMINISTEERIUM

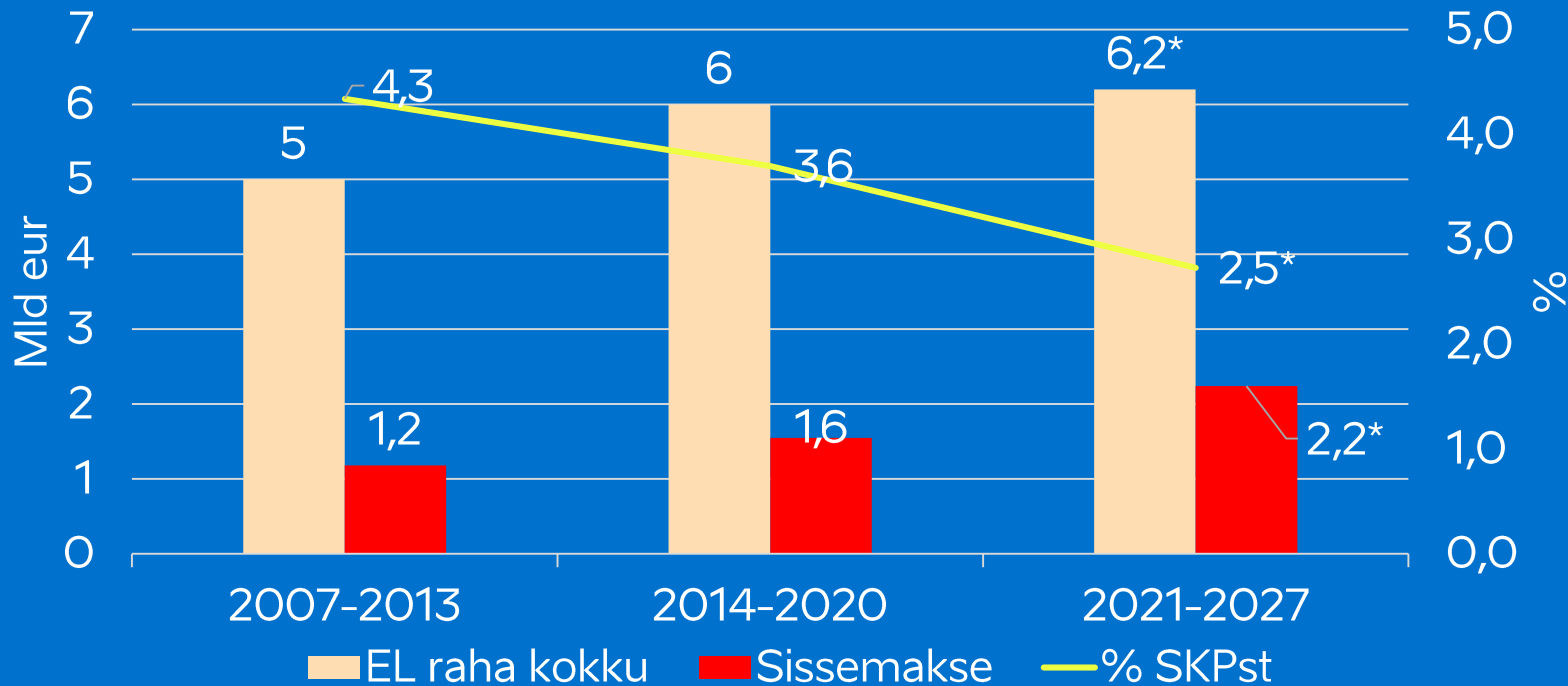
Eesti 20**35**

Peamiste poliitikavaldkondade osatähtsus ELi eelarves

*Korrigeeritud 1995. aastal toimunud laienemise alusel

2021+ võib EL raha maht absoluutsummates veel kasvada, kuid selle osakaal majanduses kahaneb. Välisraha osakaal valitsussektori investeeringutes langeb aastaks 2023 17% tasemele

Ühtekuuluvuspoliitika rahaline vaade

CO2
vahe
nidid

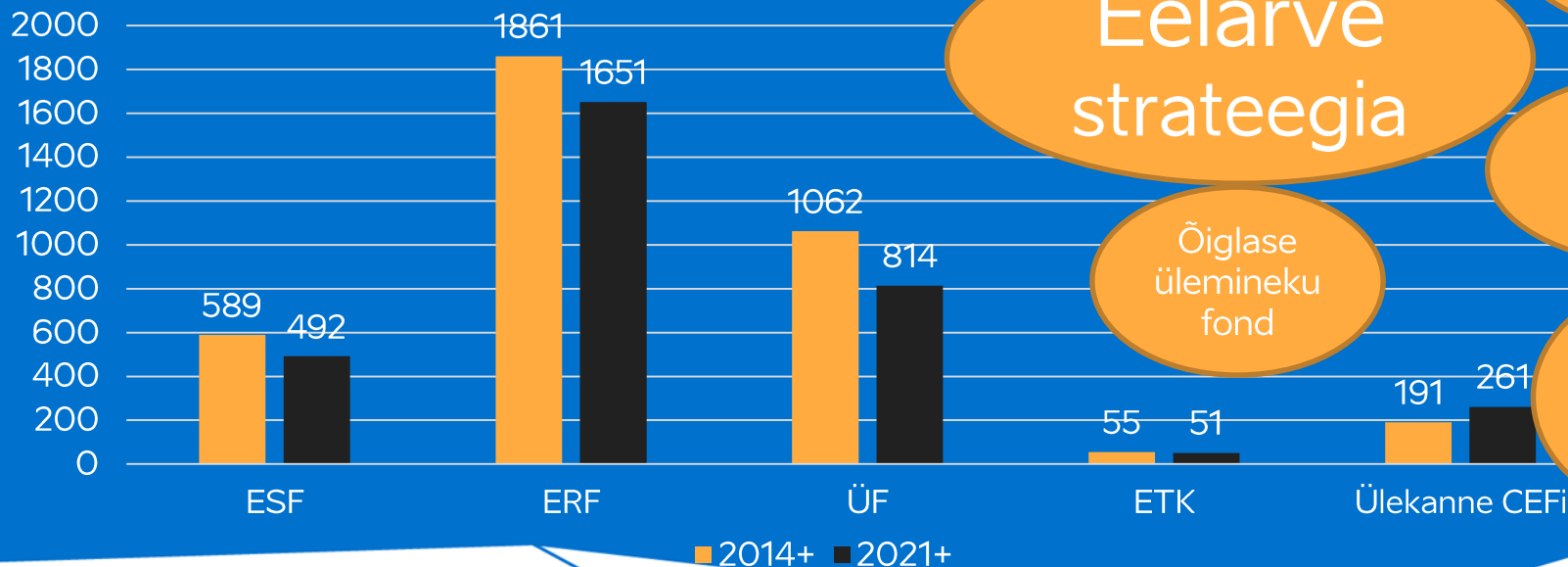
Euroopa
ühendamise
rahastus

Eelarve
strateegia

Euroala
reformide
instrument

Õiglase
ülemineku
fond

Ühine
põllu-
majandus-
poliitika

RIIGIKANTSELEI

RAHANDUSMINISTEERIUM

Eesti 2035

Ühtekuuluvuspoliitika eesmärgid 2021-2027

1. **Nutikam Euroopa** → TA&I (nutikas spetsialiseerumine), VKEd, digimine (ERF)
2. **Rohelisem, vähese CO2 Euroopa** → Keskkond, energiasääst, ressursitõhusus, energeetika, kliima (ERF ja ÜF)
3. **Ühendatum Euroopa** → Transport ja IKT ühendused (ERF ja ÜF)
4. **Sotsiaalsem Euroopa** → Euroopa sotsiaalõiguste samba rakendamine – tervis, sotsiaalne kaasatus, haridus (ERF ja ESF)
5. **Kodanikele lähedasem Euroopa** → Jätkusuutlik ja integreeritud linna, maa- ja rannapiirkondade arendamine (ERF)

RAHASTAMISE „RAAMID“

Poliitika eesmärk	ESF (va TA)	ERF (va TA)	ÜF (va TA)	Kommentaar
Nutikam Euroopa		717 mln		45% ERFst ehk miinimum sellesse valdkonda
Rohelisem Euroopa		478 mln		30% ERFst ehk miinimum sellesse valdkonda
Ühendatum Euroopa			793,7 mln	
Sotsiaalsem Euroopa	472,2 mln	302,7 mln		25% ESFst ehk miinimum sellesse valdkonda, sh vähemalt 2% toiduabi pakkumiseks
sh ebavõrdsus	118,1 mln			
sh toiduabi	9,4 mln			
Kodanikele lähedasem Euroopa		+95,6 mln		6% ERFst ehk ehk miinimum sellesse valdkonda
KOKKU	472,2 mln	1593,2 mln	793,7 mln	2859,1 mln

Eesti omapanuse kasv ja jäigad fokuseerimise nõuded

Eesti minimaalne omapanus kolmekordistuks (15% vs 45%)

EL toetusmäär 2021+:

- Max 70% - vähemarenenud regioonid, Ühtekuuluvusfond, Interreg
- **Max 55% - üleminekuregioonid**
- Max 40% - enamarenenud regioonid

Eesti eesmärk läbirääkimistel: saavutada sujuvam omapanuse kasv

Temaatiline fokuseerimine 2021+:

Regionaalarengu fond – 81% fikseeritud:

- T&I ja ettevõtlus min 45%,
- Energeetika, kliima, CO2 vähene majandus min 30%
- linnapiirkonnad 6%
- **ehk tervishoiu-, sotsiaal-, haridus-, digiühenduste, transporditaristule jääb max 19%**

Lisaks horisontaalselt kliimaeesmärkidele 30%

Ühtekuuluvusfond – keskkond ja energeetika, transport (TEN-T) „tasakaalustatult“, horisontaalselt kliimaeesmärkidele 37%

Sotsiaalfond: 25% sotsiaalse ebavõrdsuse vähendamisse

Eesti eesmärk läbirääkimistel: saavutada suurem paindlikkus Eesti arenguvajaduste rahastamiseks

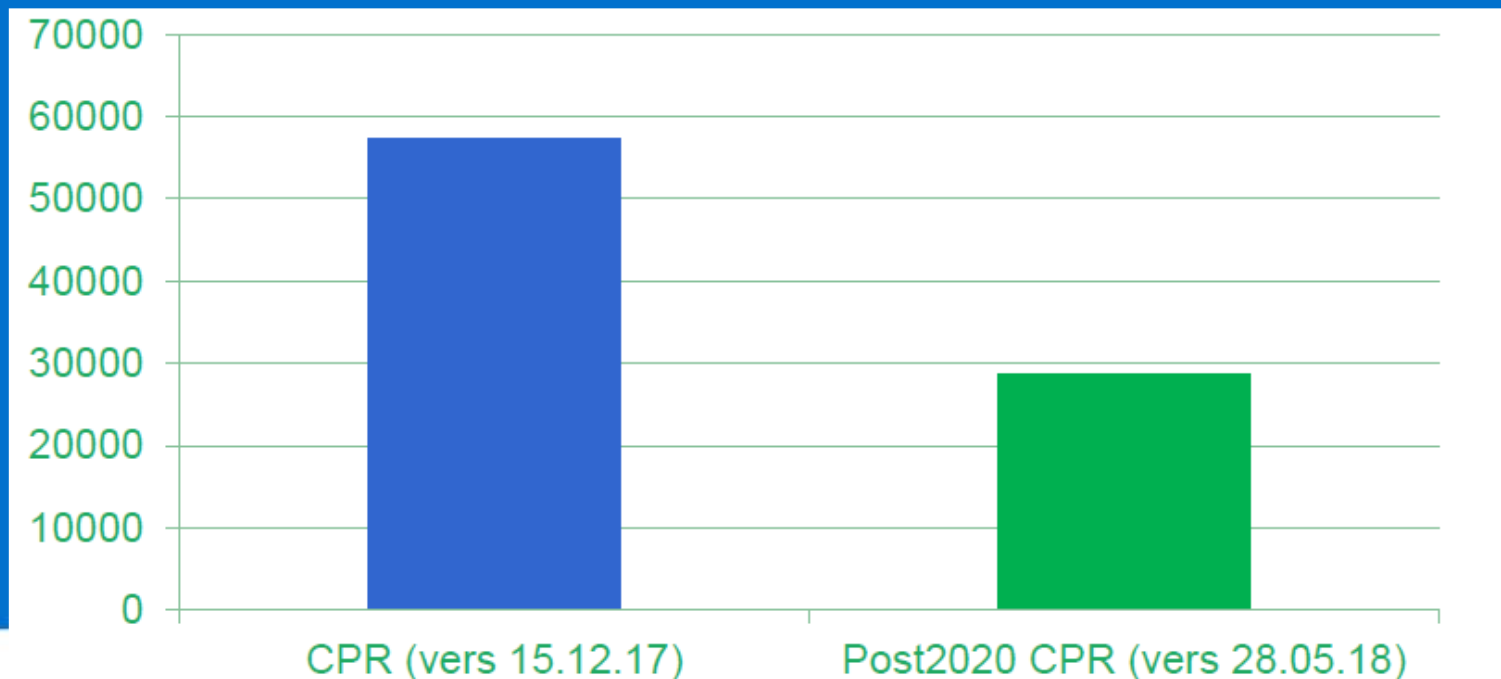
RIIGIKANTSELEI

RAHANDUSMINISTEERIUM

Eesti 20**35**

Bürokratia ja lihtsustamine?

RIIGIKANTSELEI

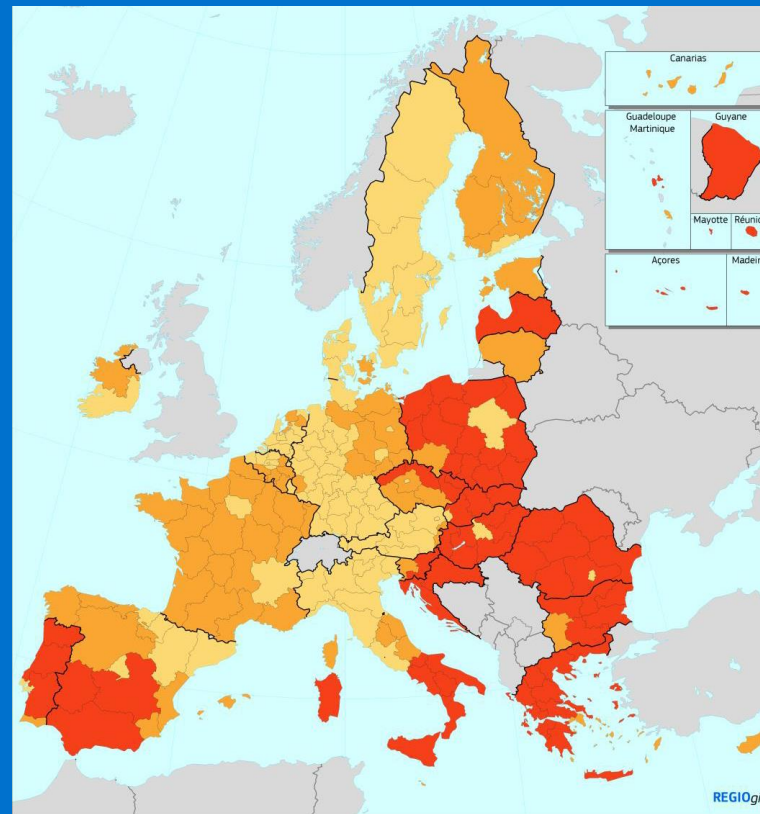

RAHANDUSMINISTEERIUM

Eesti 2035

KOM nägemus Eesti rahastamisvajadustest

- Teadus- ja innovatsioonivõimekus, digitaliseerimine (kodanikud, ettevõtted, riik), VKEde konkurentsivõime, nutikas spetsialiseerumine ja tööstuslik üleminek
- Energiatõhusus ja taastuvenergia, ringmajandus, kliimamuutustega kohanemine
- Rahvusvahelised ühendused (TEN-T), säästlik liikuvus, digiühendused
- Tööturg, töökeskkond ja töövõime, hariduse vastavus tööturu vajadustele, tervishoiu- ja sotsiaalhoolekandeteenused
- Eesti sisesed sotsiaalmajanduslikud arenguerisused

GDP/head (PPS) by NUTS2 region, average 2014-2015-2016

Index, EU-27 = 100

■ < 75% (less developed regions)

■ 75% - 100% (transition regions)

23.09.2019

Tööturg 2019 → tööturg 2035

Tea Danilov

Juhataja

Arenguseire Keskus

Arenguseire Keskus

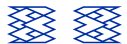
- Riigikogu juures tegutsev iseseisev mõttekoda
- Analüüsib ühiskonna pikaajalisi arenguid, koostab stsenaariumeid
- 2017 – 2018: Tootlikkuse, e-valitsemise ja tööturu tuleviku uurimissuunad
- 2019: Regionaalne majandus, tuleviku eakate rahaline heaolu, inimvara

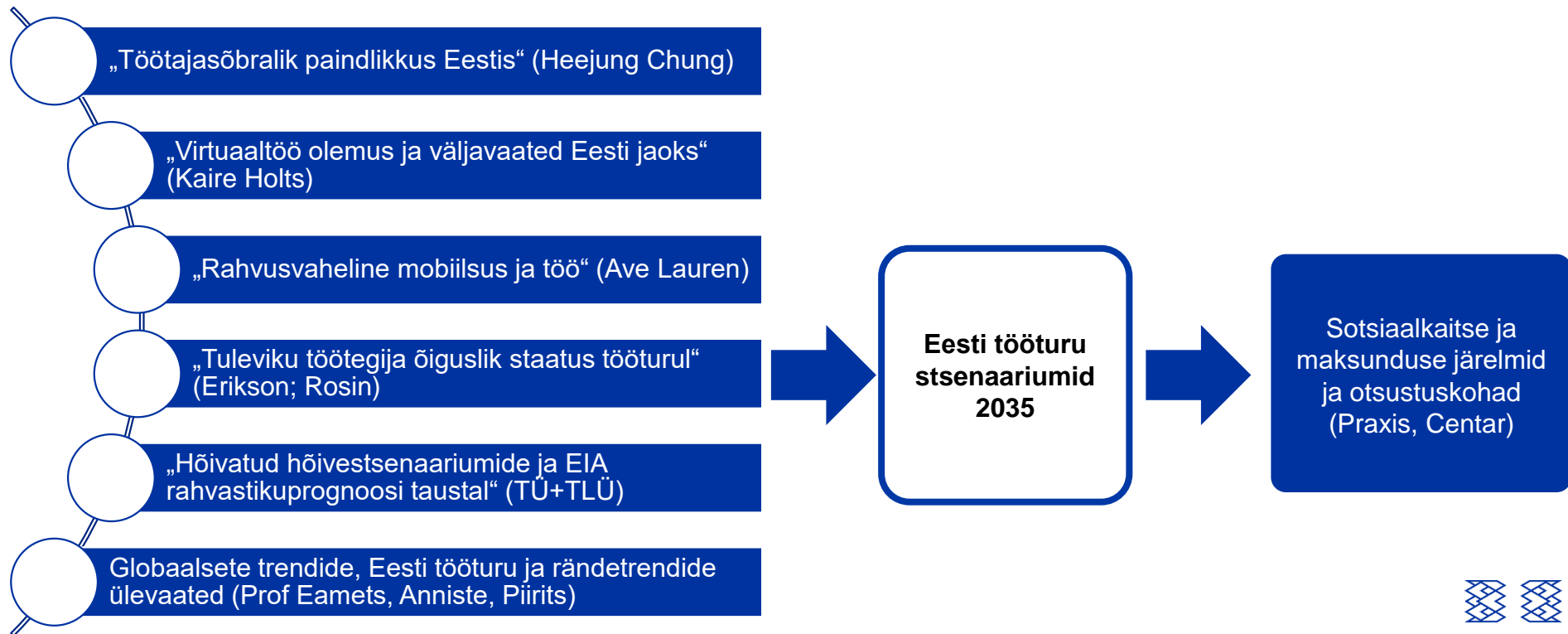
Facebook.com/arenguseire
Koduleht: riigikogu.ee/arenguseire

TÖÖTURG 2035

„Tööturg 2035“ uurimissuund

Kuigi tööhõive
võib jääda kõrgele
tasemele, ei
tähenda see
sotsiaal-
maksutulu
säilimist.

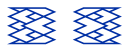
Sisu ja vormi
lahknemine:
töövõtjad
ettevõtlusvormis

Töösuhted hõrenevad

- » Paindlik töö
- » Osaajaga töö
- » Platvormitöö
- » Tööränne

Kasvab tegutsemine tööturul iseseisva lepingupartnerina. See võib olla ajendatud nii võimalusest kui vajadusest.

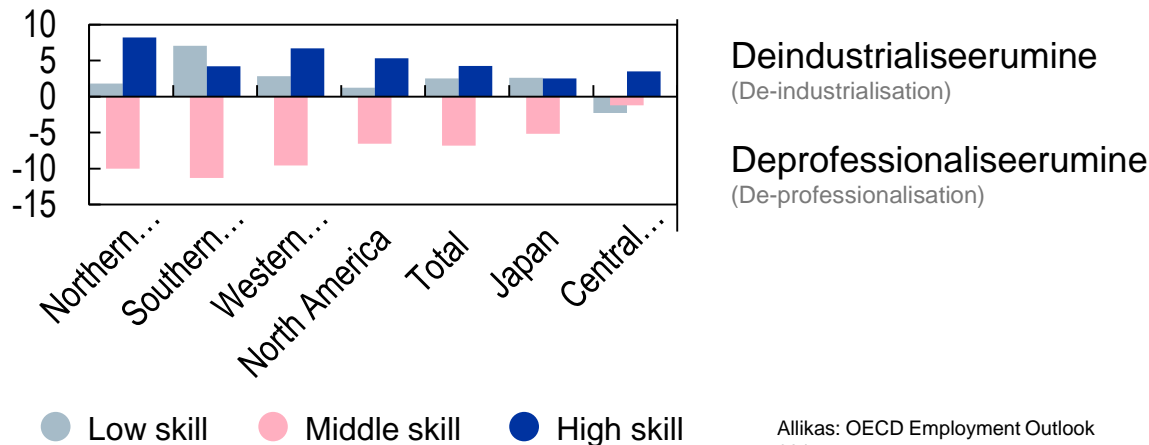
Juriidiline vorm varieerub: VÕS lepingud, FIE-d, äriühingu vahendusel tegutsesjad

Tehisintellekti mõju ulatub tööturul kaugemale kui varasemate tehnoloogiliste murrangute korral

- McKinsey: töökohti tekib juurde rohkem kui kaob, kuid selle eelduseks on tõrgete (nt oskuste mittevastavus) puudumine.
- OECD: Töökohti lisandub kõrge ja madala oskustasemega segmentides, **kaob keskmise oskustasemega segmentist.**

Hõivemuutused (%) oskustaseme järgi, 1995 - 2015

„Tööturg 2035“ stsenaariumid

Suured välised määramatused

- Kas tehnoloogia areng hakkab töövõimalusi rohkem kaotama või looma?
- Milliseks kujuneb rändefoon? Kas EL muutub rändepoliitikate osas avatumaks või suletumaks?

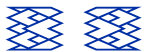
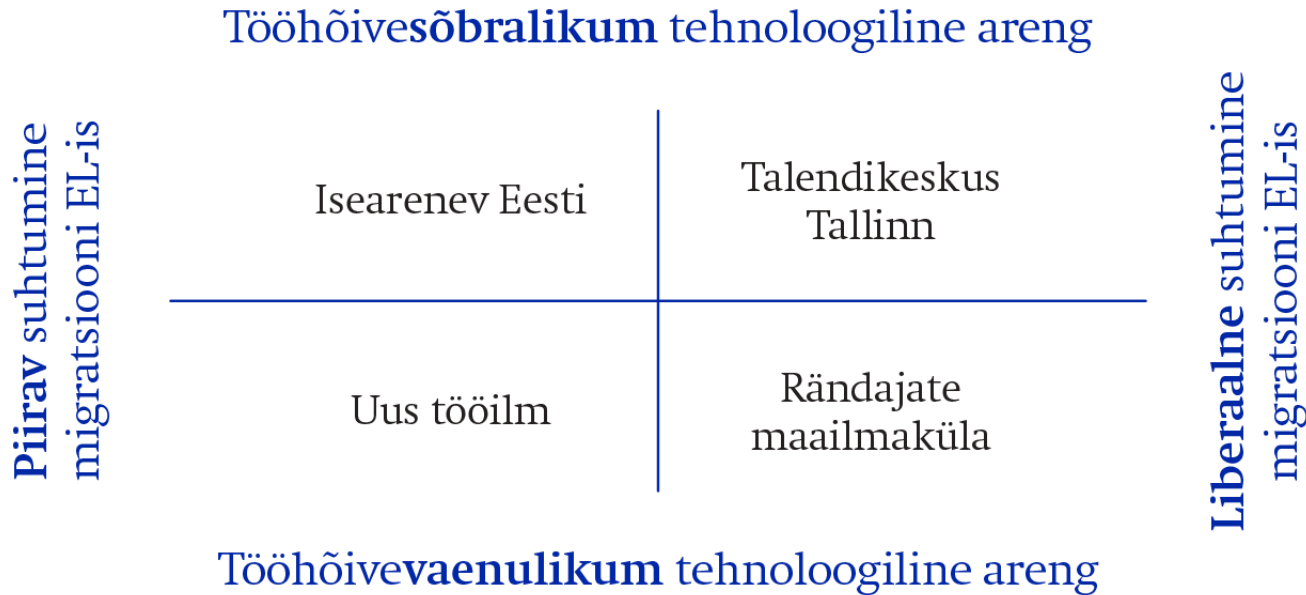
Mis juhtub Eestis:

- Hõive ja tööjõunõudlusega?
- Ebatüüpilise töö levikuga?
- Rändega?
- Töökohtadega?
- Töökohtade polariseerumisega?

Millised on riskid sotsiaalkaitsele?

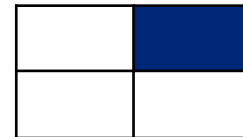
„Tööturg 2035“ stsenaariumid

Stsenaarium 1: Talendikeskus Tallinn

Hõivesõbralik tehnoloogia areng; töörandele avatud EL

Tehnoloogilise arengu ja globaalse tööturu võimaluste oskuslik kasutamine loob tarku, paindlikke ja erinevaid töövorme kasutavaid töökohti. Tallinn saab rahvusvaheliseks talendikeskuseks ja majandus areneb kiirelt, kuid teatud osa töötajaskonnast on rahulolematu suureneva ühiskondliku ja piirkondliku ebavõrdsuse pärast ning peab muutust liiga suureks.

**Mis oleks
kui..?**

Laiendada
õiguslikku
kaitset
kõikidele
töötajatele
?

Stsenaariumi võimalused

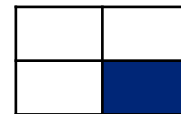
Kõrge hõive ja tööjõunõudlus
Talendikeskuse kujunemine ja tööjõu leidmine globaalselt
Töövormide mitmekesisus nii tööandja kui töötaja jaoks tööturul

Stsenaariumi väljakutsed

Hõive katkendlikkus
Mahajääjad ja töökohtade kadumine
Toimetulek rändega, mobiilsete töötajatega
Ebavõrdsuse kasv

Stsenaarium 2: Rändajate maailmaküla

Tööhõivevaenulik tehnoloogia areng, töörändele avatud EL

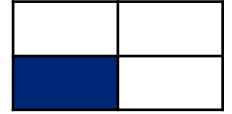
Eesti ettevõtted lükkavad automatiseerimist edasi, sest kolmandate riikide väiksema sissetulekuga tööjõudu on küllalt lihtne leida ja värvata. Mujal maailmas toob automatiseerimine aga efektiivsusvõidu ning aja jooksul on ka Eesti ettevõtted sunnitud kas tehnoloogiasse investeerima või kaotama konkurentsivõime. Suur sisseränne, nigel palgakasv ja kasvav tööpuudus toovad kaasa ühiskonna rahulolematuse.

Võimalused	Väljakutsed
Tööjõu ja ka talentide kättesaadavus Mõnede valdkondade tempokas areng Üleminek automaatsetele lahendustele	Tööpuudus Kõrge polariseerumine ja ka segregatsioon, elatustaseme langus Mittesoovitud ebatüüpiline töö, prekariaadi teke Toimetulek rändega Ärimudelite muutmine

Stsenaarium 3: Uus tööilm

Tööhõivevaenulik tehnoloogia areng; töörandele suletum EL

Automatiseerimise ning piiratud töörande tulemusel tekib üheaegselt tööhõive langus rutiinsete tööde osas ja vajalike inimeste puudus keerukamaid oskusi eeldavates valdkondades. Rutiinsed tööd hakkavad kaduma, kuid uusi töövõimalusi pole kuigi palju. Ühiskond seisab silmitsi uutlaadi nõudliku väljakutsega mõtestada tööd ja tööväärtuseid senisest erinevalt.

Võimalused

Kasv järgib rahvaarvu langust
Leida uus normaalsus, hoiakute muutumine
Töö olemuse ja tööväärtuste täielik uuenemine

Väljakutsed

Nii töö kui töötajate puudus, oskuste mittevastavus
Madal palgakasv
Polariseerumine
Investeeringud automatiseerimisse?

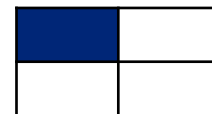
Mis oleks kui...?

..see on stsenaarium, milles elustiiliettevõtlus ja hea pere-tööelu tasakaal on normaalsus?

Stsenaarium 4: Isearenev Eesti

Tööhõivesõbralik tehnoloogia areng, töörandele suletum EL

Eesti ettevõtetal on võimalus oma tegevust ja protsesse moderniseerida ja minna üle innovaatilisematele ärimudelitele, kuid töörande piirangute tõttu tekkiv talendipuudus seab arengule piirid. Eesti majandus vaevleb innovatsiooni- ja alustavate läbimurdeliste ettevõtete puuduses, mis tähendab ka hõivestruktuuri aeglast muutumist ning piiratud eneseteostusvõimalusi tööturul.

Võimalused

Stabiilne palk või palgakasv
Võrdsem tööturg
Homogeenne töötajaskond ja töövormid
Oskuste üldine tõstmine

Väljakutsed

Sobiva tööjõu leidmine
Kasv aeglustumine või peatumine
Võimaluste puudumine

**Mis oleks
kui..?**

..kasutame
tehnoloogiat
oskuste
revolutsioonile
tõuke
andmiseks?

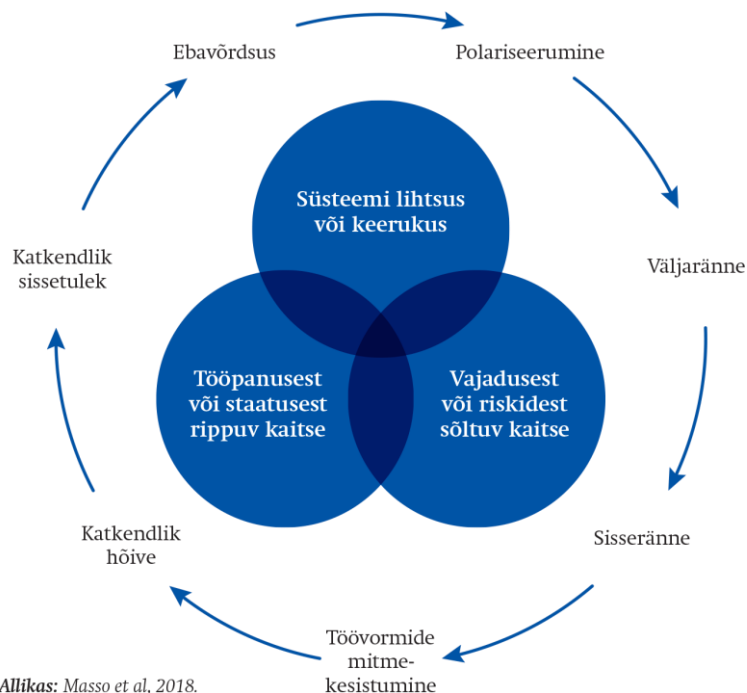
Stsenaariumides esilekerkivad riskid

Tööturu polariseerumine
suurendab ebavõrdsust
võimalustes ja sissetulekutes

**Katkendlik hõive ja
ebaregulaarne töötulu**
tähendavad auke
sotsiaalkaitstes

Uute töövormide levik
vähendab tööjõumaksude
laekumist

Intensiivne ränne tähendab
vajadust suurema individuaal-
suse järele sotsiaalkaitstes

Allikas: Masso et al, 2018.

Arutelu laudades

Iga laud arutab kahte stsenaariumit järgnevas kombinatsioonis: L1: S1+3, L2: S1+2, L3: S2+4, L4: S4+1, L5: S3+4

- Peaküsimused:
 - Millised on kahe stsenaariumiga kaasnevad riskid ja võimalused?
 - Mis on puudu ja mis on üle reformilõuendis toodud tegevuste puhul kahe stsenaariumi valguses?

Aitäh!

Tea.Danilov@riigikogu.ee

riigikogu.ee/arenguseire

Arenguseire Keskus

Strateegia „Eesti 2035” reformid

RIIGIKANTSELEI

RAHANDUSMINISTEERIUM

Eesti 20**35**

Oskuste ja tööturu reformide eesmärgid (eelnõu)

- Eesmärk 1: Eesti inimestel on teadmised, oskused ja hoiakud, mis võimaldavad eneseteostust ja isiklikku arengut
- Eesmärk 2: Eesti haridus- ja tööturupoliitika on paindlik, tulevikku vaatav ja rahvusvaheliselt konkurentsivõimeline
- Eesmärk 3: Eestis on piisavalt kvalifitseeritud tööjõudu, mis toetavad Eesti riigi ja majanduse edenemist

Oskuste ja tööturu reformid (eelnõu)

- Mitmekesised ja paindlikud õpiteed
- Formaalhariduse kvaliteet
- Tööjõu pakkumise tagamine
- Valmisolek tuleviku tööks
- Kõrghariduse kvaliteet
- Talentide arendamine
- Ühiskonna ja tööturu vajadustele vastav rände- ja lõimumispoliitika

Tervise ja sotsiaalkaitse reformide eesmärgid (eelnõu)

- Eesmärk 1: Eesti inimesed on füüsiliselt ja vaimselt terved ning teevad tervisthoidvaid, riske vähendavaid ning elu- ja looduskeskkonda hoidvaid käitumis- ja tarbimisvalikuid
- Eesmärk 2: Eestis on väärtustatud kõigi inimeste heaolu nende elukaare vältel ning on toetatud rahvastiku järelkasv
- Eesmärk 3: Eesti tervise-, töötervishoiu- ja sotsiaalkaitstesüsteem on inimesekeskne ja pikaajaliselt jätkusuutlik

Tervise ja sotsiaalkaitse reformid (eelnõu)

- Terviseteadlikumad, elu säästvamad ja riskikäitumist vähendavad ning keskkonda hoidvad hoiakud ja käitumine
- Vaimse ja füüsilise vägivalla vähendamine, vaimset tervist toetav süsteem
- Töötervishoiu süsteemi kaasajastamine
- Inimesekesksed tervise- ja sotsiaalteenused
- Personaalmeditsiin
- Sotsiaalkaitse disaini ja kulumudelite uuendamine
- Erivajadustega inimeste heaolu, pikaajalise hoolduse süsteem
- Haiglavõrgu korrastamine ja meditsiinipersonali piisavus
- Laste, noorte ja vanemaealiste heaolu

REFORMILÕUENDI ARUTELU

Reformilõuendi I osa

- Kas reformilõuendi eesmärgid ja soovitud muutused sobivad?

Reformilõuendi II osa

- Mis on üle? Mis on puudu? Mis on oluline, sh eelnevalt kaardistatud stsenaariumide riskide ja võimaluste valguses
- Rollide jagunemine: kes on eestvedaja, kuidas teised panustavad?

AITÄH, ET ANDSID OMA
PANUSE!

EESTI 2035 tiim

RIIGIKANTSELEI

RAHANDUSMINISTEERIUM

Eesti 2035